

“Laboa hil da” kantatu zuten kazetek

Astelehena euritan. Putzuetan saltoka erredakziora sartu, eta notizia: Mikel Laboa hil dela. Abendua hasi da eta leku guztietan ari du albiste bera. Egunkar aurrera egingo du jasa gelditu gabe: lagunak, adierazpenak, doluminak. Negar ekaitza biharamuneko kazetek ere. Hil zaigu ahotsa. Eta kontatu egin dute kazetariak: honela.

GORKA BEREZIARTUA

NOIZBAIT, BIDAIAAREN BATERA JOANDA nongoa zaren galdetuta, elkarrizketa beste bide batetik eraman eta Donostiako kantari baten izena eman zenion jakin-minez begiratzen zizun pertsonari. Gustatzen zaizulako haren musika, ados. Geografia, historia eta politika lezio aspergarriak ez emateagatik, ados. Baina ez horregatik bakarrik, ezta? Mikel Laboa aspaldidanik zen kantaria baino gehiago zureztat. Haren ahotsean kabitzen zen zeure herriaz politetik esateko zenuen guztia. Eta joan den astelehenean hil zenean, pentsatu zenuen ez zutela lan makala kazetariak, ahots horren historiak kontatzen, oihikerian erori gabe.

Biharamunean, periodikoak zabaldu ere ez dituzu egin behar Mikel Laboa nonahi ikusten hasteko. Eskura dauzkazun 11 egunkaritatik 8tan azaleko argazki nagusia eman diote. “Amets betezko loan”, “Agur, Mikel”, “*Se apagó la voz de Laboa*”, “*Le père de la chanson basque contemporaine est mort*”, “Txoriaren azken hegaldia”...

ALBERTO ELOSEGI

Txori asko titularretan

Barruko orrialdeetan ere, txoriak pausatu dira erdarazko artikuluen titularretan: “*El vuelo final de un pájaro libre*” *El Diario Vasco* artikulua nagusian eta “*El señor de los pájaros*” Álvaro Bermejoren zutabea; “*Se ha ido volando, libre, como un pájaro*” Noticias taldeko egunkarietako zutabea Andrés Porterok.

Laboaren erreperatorioko kanta ezagunena izango da *Txoria txori* beharbada, eta, alde horretatik, klixea iruditu zaizu titulatzeko modu hori. Hizkuntzak zerikusia izango duela otu zaizu gero, ze, euskaraz irakurri dituzun kroniketan –kasu, *Berriaren* gehigarri berezian eta *Gara* zabaltzen duen artikuluan– bestela formulatu dituzte izenburu guztiak.

Txoriak buruan dituzula, askok abestia bakeari eskainitako kantatzat jo izan dutela etorri zaizu; beste askorentzat askatasun ideia abstraktu samarra, eta, oroz gain, “jasangarria” islatzen duela. Urteen poderioz kantaren esanahia edukiz hustu dutelakoan zaude. Orduan oroitu zara, Mikel Laboak azken diskoan ere hitz egiten zuela txoriez –*Xoriek 17* izena zuen diskoak berak–, zenbait kazetek erabilita–ko moldeaz bestela, ordea.

Har dezagun *Xoriak* (*xorien ibesa*) izeneko kantua, Joseba Sarrionandiaren letrekin: “Zuen begiak, eta zuen etxeetako leihoak, / eta zuen eskuak zabaltzen dizkiezue. / Xoriak laudatu egiten dituzue, / lausengu lirikoak ere dedikatzen dizkiezue. / Baina xoriak zuengandik beti ihesi doaz”.

Txori berriok, 2005ean argitaratu ziren lanekoak, alde egin nahi zuten politikoki politaren diskurtsotik.

Beilatokiko kronika

Biografia, kronologia, diskografia betean egunkariak. Beilatokian egindako adierazpenek deitu dute zure arreta. Xabier Leteren eta Bernardo Atxagaren arteko besarkada ikusi duzu orri askotan. Argazki historikoa. Astelehenean, oinez ez bada, telebistaz, mundu guztiak egin du ostera Errekaldetik.

Nonbait irakurria duzu horrelako egunetako lanak miserable sentiarazten duela kazetaria: senideen eta lagunak malkoak saihestuz egin behar dira galderak; sufrimendua handia

**Ez legoke gaizki gaur
Mikel Laboaren lana
txalotzen dutenetako
askok, bihar, bide
berrien bila dabiltzan
beste artistak ere
babestea**

da, negarrez ari dira denak, eta zuk, grabagailua eskuan, zerbait esateko eskatzen diezu.

Eta prentsa idatzian lan egiten duenarentzat zailena gero dator. Astearte goizerako entzuna dituzu Laboaren lagunek esandako guztiak, beste zerbait eskaini behar du jurnalistak. Ikusitakoa, beilatokiko giroaren itoa sentitu behar du irakurleak asteartean, orrialdea pasako ez badu. “Zuhaitzak, hostoak galtzen. Neguaren iragarpen. Burdinazko zeru grisa. Euri jario. Jendearen bisaia eta eguraldia bat zetozen atzo. Triste zeuden. Ehunka lagun hurreratu zen Mikel Laboa musikariari azken agurra ematera, Errekaldeko beilatokira, Donostiara. Serio, burumakur. Distira begietan. Gaur goizean erraustuko dute, 11:15 aldera”. *Berrian* Idoia Etxeberriak idatzitako kronikan beste egunkarietan aurkitu ez duzun ahalegin estetikoak sumatu duzu. “Beroki handiekin, gehienak beltzak, iristen ziren bisitariak, kanpotik eta barrutik hoztuta” (...) “Bi emakume irten ziren, malkoak begietan; batek eguzkitako betaurrekoak jantzi zituen”. Nabarduraren garrantzia, momentua harrapatzea, prestatzea, zerbitzatzea: kazetariaren arrakasta. Kronika hori gorde egingo duzu.

Distantzia denak ez dira metrotan neurtzen

Bai ordea, kazetaritzaz ari garela, informazioaren kokapenean, iturrian, trataeran. Hor bilatu behar neurria. Eguneroko guztiek ez diote leku bera eman Mikel Laboaren heriotzari. 12 orrialde eskaini dizkio *Berriak*, 10 *Garak*, 7 *El Diario Vasco*, 6 *Deiak*, 6 *Noticias de Gipuzkoak*...

Espainiako prentsak ere landu du gaia: *El País*ek lau zutabeko hil-oharra publikatu du, Felipe Juaristik sinatua; *El Mundok* bi orrialde eskaini dizkio Hego Euskal Herriko edizioan: Xabier Garmendiak idatzia bata, Aitzol San Sebastiánnek bestea; *Públicok* kultura saila zabaldu du berriarekin. Frantziako prentsan aldiz, txintik ez,

Sud Ouestek salbu, eta hark ere... 20 lerro inguruko albisteak dio *Hegoak* kantuararen egile zela donostiarra. *Txorria txoriz* ari da, noski.

Edonola, zu *Diario de Navarra* harritu zaitu —edo, hobe, ez gehiegi—. Hiru zutabe eta Joan Bautista Humet abeslari valentziarraren heriotzaren berriarekin lehian, ezkerreko orri berean. Efe agentziaren teletipoa moldatuta jarri dute.

Iruñea Laboaren jaioteritik 81 kilometrora dago; Valentzia 487ra. Iruñean ikasi zuen Mikel Laboak 1955etik aurrera. Iruñean egin ere lehenengo emanaldia, Gaiarre antzokian duela 50 urte. Ia 60.000 nafarrek hitz egiten duten hizkuntza batean abesten zuen. A, eta hori gutxi balitz, joan den ostegunean *Garan Tomás* Urzainqui historialariak publikatu zuen bezala, familia nafar zaharrekoa zen, Urrotzekoa. Gutxi inporta du horrek prentsa nafararen dekanarentzat. Gauza jakina da distantzia guztiak ez direla metrotan neurtzen.

Ez dago erraz

Irakurtzea merezi duen zerbaite eskaintzen hurrengo egunerako. Zer esango duzu, abangoardiako musikaria izan zela? Sinpatikoa iruditzen zitzazula? Anekdota txatxu bat kontatu duzu hiru paragrafotan ARGIA.COM-erako, eta hurrengo asterako artikulu hau prestatzen hasi zara. Zaila da gero, Laboa definitzen. Egunotan publikatu diren artikuluak saiatu dira musikariaren ahalik eta argazki osoena ematen, heriotza bera, gertakaria, deskuidatu gabe. Hitz egin da belaunaldien artean egin zuen zubi-lanaz; aipatu da herri kantak berreskuratu zituela, poetak musikatu, *Lekeittioak* egiten esperimentatu zuela. Egunean esan zitezkeen guztiak, zuri gainean beltz, argitaratuta daude, hemerrotekako materiala dira astebete beranduago.

Zuri gomendio bat egitea geratzen zaizu: *Bat-Hiru* (Herri Gogoa-Edigsa, 1974) diskoa. Mikel Laboaren kanta famatuena baino ezagutzen ez dituenarentzat, hor batzuk aurkituko ditu; gehiago nahi duenak proposamen harrigarri konplikatu batzuk ere bai: *Zande lasai* gaur egungo post-rock talde batek sinatzeko modukoa da, *Bedeinkatua* irrigarria da oraindik, *Pasaia*ko herritik Xenpelarren bertso batzuen berreskuratzea baino askoz gehiago da, Laboak eman zion jazz ukituari esker. Eta gitarra psikodelikoak, eta *Bereterretxen kanthoriako* moldaketa atmosferikoak, eta langileez, zapalketaz, amaz idatzitako letra gordin eleganteak.

Berarenak bezalako postura arriskutsuekin egin du aurrera euskal musikak. Ez legoke gaizki gaur Mikel Laboaren lana txalotzen dutenetako askok, bihar, bide berrien bila dabilzan beste artistak ere babestea. ■

hotela
Atxaspi

Bittoria kalea 24
31770 LESAKA
Tel.: 948 637 53
www.atxaspi.com